

Commentaar op de Consultatie over de Acceptatie van de e-DNA Methodiek voor het Opsporen van Vleermuizen

Geachte belanghebbenden,

Wij zijn verheugd over het voornemen van de overheid om de innovatieve e-DNA methodiek in te voeren. Deze methodiek biedt ongekennde mogelijkheden voor het meten van biodiversiteit en staat nog in de kinderschoenen maar zal steeds meer worden gebruikt voor het detecteren van o.a. beschermde soorten, invasieve exoten en het breder in kaart brengen van onze biodiversiteit in bodem, lucht en water.

Wij willen onze waardering uitspreken voor de voorgestelde wetswijziging met betrekking tot eDNA-detectie. Deze wijziging is cruciaal voor het versnellen van de energietransitie en het combineren van duurzame isolatieoplossingen met natuurbehoud. Dit is een belangrijke stap om uit de impasse te komen waarin zowel de nationale isolatie-opgave als de soortenbescherming zich bevinden. De isolatie-opgave is essentieel in het licht van klimaatverandering en onze energietransitie. Het draagt bij aan het verminderen van fossiele afhankelijkheden, het versterken van onze strategische autonomie, het ondersteunen van de economie, en het tegengaan van energiearmoede bij kwetsbare huishoudens.

Specifiek voor het opsporen van vleermuizen bij isolatiewerkzaamheden aan de thermische schil van gebouwen en woningen, biedt deze vooruitstrevende techniek een scala aan mogelijkheden en potentie. Het nauwkeurig en efficiënt detecteren van vleermuizen is essentieel voor het behoud van deze beschermde diersoort en biedt tevens de mogelijkheid om meer kennis te vergaren over hun voorkomen en gewoonten, zoals hun dieet en de virussen die zij bij zich dragen.

De e-DNA methodiek biedt aanzienlijke voordelen, waaronder tijdsbesparing en een vermindering van verstoring van vleermuizen. Deze techniek stelt ons in staat om verschillende vleermuissoorten sneller, nauwkeuriger en goedkoper (onderzoek 1 woning is tussen de €200,- en €300,-) op te sporen dan met regulier vleermuisonderzoek mogelijk is, wat bijdraagt aan een efficiënter en beter werkproces. Het is echter van belang te benadrukken dat het e-DNA onderzoek andere gegevens oplevert dan het reguliere protocollaire vleermuisonderzoek en dus niet 1-op-1 kan worden vervangen als het gaat om het bepalen van aantallen en type verblijf. Wat het wel goed kan, is het aantonen van de aanwezigheid van vleermuis-DNA bij in- en uitvliegopeningen, waarmee kan worden vastgesteld of een vleermuis deze openingen heeft gebruikt.

Indien middels de QPCR methode is vastgesteld dat er vleermuis-DNA aanwezig is, bestaat altijd de mogelijkheid om gericht vervolgonderzoek uit te voeren op de monsters in het laboratorium middels metabarcoding analyse naar de soort en door ecologen naar type verblijf en aantal vleermuizen. Dit komt ten goede aan de bescherming en het verbreden van de kennis van vleermuissoorten en het gericht beschermen van zeldzame soorten.

Bij het aantreffen van veel voorkomende soorten kan verder worden gewerkt conform de NVI methode, terwijl bij zeldzame soorten meer gerichte maatregelen kunnen worden getroffen. Bovendien helpt deze methode, middels aanpassing in de omgevingsregeling, te voldoen aan wettelijke verplichtingen en draagt het bij aan het behoud van biodiversiteit, wat essentieel is voor een duurzame toekomst. Om te voorkomen dat door deze gerichtere aanpak het aantal mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen afneemt, is het wenselijk om te overwegen nieuwe verblijfplaatsen te creëren bij alle renovatie- en nieuwbouwwoningen conform de BBL. Dit zou een goed evenwicht bieden, gezien het aantal geplande nieuwbouwwoningen versus het aantal te isoleren woningen.

Het is belangrijk te benadrukken dat de e-DNA methodiek breder inzetbaar is dan alleen voor isolatiewerkzaamheden. Deze techniek kan ook effectief worden toegepast bij andere werkzaamheden aan de thermische schil van gebouwen, zoals het vervangen van ramen, het uitbreiden van woningen, en zelfs bij sloopwerkzaamheden waarbij er een kans is dat vleermuizen in de spouw aanwezig zijn. Daarnaast kan deze techniek dienen als aanvulling op de Quicksan onderzoeken die door ecologen worden uitgevoerd, om in twijfelgevallen niet direct over te hoeven gaan naar een volledig vleermuisonderzoek. Met de e-DNA methode kan direct worden onderzocht of er vleermuizen aanwezig zijn, wat onnodige vervolgonderzoeken kan voorkomen.

Vanuit de soortenbescherming zijn er zorgen over de betrouwbaarheid van eDNA-detectie, met name of het voldoende aantoont of er in het verleden vleermuisnesten waren. Actieve investeringen in verdere validatie en dataverzameling zijn cruciaal om het maatschappelijk vertrouwen verder uit te bouwen. Dit onderzoek kan parallel lopen aan de implementatie van eDNA-detectie. Nieuwe inzichten kunnen de methode verder aanscherpen zonder dat de maatschappij verdere stagnatie hoeft te ondervinden. Zonder deze stappen blijft onzekerheid bestaan, wat tot terughoudendheid, stagnatie en conflict bij belanghebbenden kan leiden.

Wij verzoeken expliciet te vermelden dat de eDNA-methode jaarrond kan worden toegepast, aangezien de regeling niet voorziet in een beperking gedurende het kalenderjaar.

Wij pleiten er dan ook voor dat in de aanpassing niet alleen wordt verwezen naar isolatiewerkzaamheden, maar naar alle werkzaamheden aan de schil van woningen waarbij het risico bestaat dat verblijfplaatsen van vleermuizen worden verstoord of verwijderd, zodat de vleermuis beter kan worden beschermd.